بانگەواز کردن بۆ دینی خوا

[كردي – کوردی – kurdish]

یاسین ئەحمەد زەنگەنە

پێداچونەوەی :پشتیوان سابیر عەزیز

١٤٣٢ - ٢٠١١

IslamHouse.com

﴿ الدعوة إلى دين الله ﴾

« باللغة الكردية »

ياسين أحمد زنكنة

مراجعة: بشتيوان صابر عزيز

١٤٣٢ – ٢٠١١

IslamHouse.com

بانگەواز کردن بۆ دینی خوا

سەرەتا :

دەسپێکی باسەکەمان بەم ئایەتە پیرۆزەی قورئان دەنەخشێنین کە خوای گەورە فەرموویەتی : {ادْعُ إِلَى سَبِيلِ رَبِّكَ بِالْحِكْمَةِ وَالْمَوْعِظَةِ الْحَسَنَةِ وَجَادِلْهُمْ بِالَّتِي هِيَ أَحْسَنُ إِنَّ رَبَّكَ هُوَ أَعْلَمُ بِمَنْ ضَلَّ عَنْ سَبِيلِهِ وَهُوَ أَعْلَمُ بِالْمُهْتَدِينَ } النحل ١٢٥ .

پەروەردگار فێری کردووین کە رێگا و شێوازی پێغەمبەران (علیهم الصلاة والسلام) بگرینە بەر بۆ بڵاوکردنەوە و روون کردنەوەی پەیامی خوا، چونکە کاری وان بانگەواز کردن بووە بۆ لای دینی خوا، هەروەها ئەزموونی ژیانیش فێرمان دەكات کە چاکترین و گونجاوترین میکانیزمێك بۆ بڵاوکردنەوەی هەر پەیام و بیروباوەڕێك، بانگەواز کردنە بۆ ئەو رێباز و بیروباوەڕە .

بانگەواز کردنیش رێسا و نەریت و رێو شوێنی خۆی هەیە و پێویستە بانگخوازان رەچاوی ئەو حوکم و نەریتانە بکەن تا لە پرۆسەی بانگەوازدا بە یارمەتی و رێنوێنی خوای کاربەجێ سەرکەوتن بەدەست بێنن .

هەروەك وتمان ئاینەكان بە بانگەواز کردن بڵاو دەبنەوە و گەشە دەکەن ، هەروەها بە وازهێنان یان سستی لە بانگەوازدا تووشی لاوازی و گۆشەگیری دەبن، مێژووی کۆن و نوێ شاهیدی وتەکانمانە .

بەڵگەی واجب بوونی بانگەواز کردن بۆ دینی خوا:

بانگەواز کردن بۆ دینی خوا ئەرك و فەرمانی پێغەمبەران و شوێن کەوتوانێتی، ئەم رێزلێنانەش هەموو موسڵمانان بە هەردوو رەگەزی نێر و مێوە دەگرێتەوە ، چونکە شوێن کەوتەی پێغەمبەرانن، هەروەك خوای باڵادەست و کاربەجێ فەرموویەتی : {قُلْ هَذِهِ

سَبِيلِي أَدْعُو إِلَى اللَّهِ عَلَى بَصِيرَةٍ أَنَا وَمَنِ اتَّبَعَنِي وَسُبْحَانَ اللَّهِ وَمَا أَنَا مِنَ الْمُشْرِكِينَ} يوسف (١٠٨)

بۆ روون کردنەوە و تاوتوێ کردنی باسەکەمان لە چەند خاڵێکدا ، بەڵگەکانی واجب بوونی بانگەواز روون دەکەینەوە :

یەکەم : بەڵگەی قورئانی پیرۆز:

١- خوای گەورە فەرموویەتی {وَالْمُؤْمِنُونَ وَالْمُؤْمِنَاتُ بَعْضُهُمْ أَوْلِيَاءُ بَعْضٍ يَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ} التوبة(٧١).

چەمك و واتای ئایەتەکە ئەوە دەگەیەنێت کە بانگەواز کردن واجبە لەسەر پرواداران بە هەردوو رەگەزەوە و کەسی لێ نابوێرێت، چونکە فەرمان بە چاکە و رێگری کردن لە خراپەیە ، هەر لە میانەی ئەم دەقە پیرۆزەی پێشووەوە ئیمامی (قرافی) وتویەتی (قال العلماء: الأمر بالمعروف والنهي عن المنكر واجب على الفور اجماعا، فمن أمكنه أن يأمر بمعروف وجب عليه ".

٢- هەروەها خوای گەورە فەرموویەتی : {يَا أَيُّهَا الرَّسُولُ بَلِّغْ مَا أُنْزِلَ إِلَيْكَ مِنْ رَبِّكَ وَإِنْ لَمْ تَفْعَلْ فَمَا بَلَّغْتَ رِسَالَتَهُ} المائدة (٦٧).

ئەم ئایەتەش ئەوە دەگەیەنێت، گەیاندنی پەیام و فەرمانی خوا بە گرۆی ئادەمیزاد واجبە ، لەلایەن پێغەمبەران و شوێن کەوتەکانیانەوە، بەتایبەت زانایان کە میراتگری پێغەمبەرانن .

٣- هەروەها فەرموویەتی:{ وَلْتَكُنْ مِنْكُمْ أُمَّةٌ يَدْعُونَ إِلَى الْخَيْرِ وَيَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَيَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَأُولَئِكَ هُمُ الْمُفْلِحُونَ } آل عمران (١٠٤).

سەبارەت بەم ئایەتە پیرۆزە زانایان و راڤەکاران دوو دید و بۆچوونیان هەیە :

یەکەم: وشە (من) بۆ – بیان – روون کردنەوە ، لێکدەداتەوە بەپێی ئەم راڤەیە فەرمان کردن بە چاکە ورێگری کردن لە خراپە گشتی و گشتگیرە و هەموو موسڵمانان بە هەردوو رەگەزەوە دەگرێتەوە، هەندێك لە زانایانی تر (من) بۆ (تبعيض) پەرت کردن دەگەرێننەوە. بەپێی ئەم بۆچوونە پێویستە دەستەیەك یان کۆمەڵێکی دیاری کراو هەبن بۆ ئەنجامدانی ئەم واجبە، ئەم دوو گوتەیە هەردووکیان ئیعتیباری پێ دەکرێ و دژ بە یەك نین، چونکە بانگەواز کردن واجبە لەسەر هەموو موسڵمانان، ئەگەر هەندێك بەم کارە هەستان و لە ئەستۆی خۆیان گرت و پێیان دەکرا بە تەواوی ئەنجامی بدەن، ئەوکات واجبەکە لەسەر ئەوانی تر لادەچێت. بەڵام گەر ئەو دەستە و کۆمەڵەیە بەشی

نەدەكرد ئەوا بە ئەندازەی ئەو پێویستییە بانگەواز كردن واجبە لەسەر هەموو موسڵمانان بۆ پڕكردنەوەی ئەم بۆشاییە، تا بێ باوەڕێك لەسەر زەویدا مابێت بانگەواز كردن واجبە لەسەر هەموو موسڵمانان هەریەكە و لە شوێنی خۆی و بە پێی ئاست و توانا و دەسەڵاتی خۆی، بەتایبەت لەم قۆناغە هەستیارەی كە مرۆڤایەتی پێیدا گوزەر دەكات، دژایەتی كردنی ئیسلام و موسڵمانان مۆركێكی جیهانی وهەرێمایەتی گرتۆتەوە.

٤- خوای گەورە لە چەندین ئایەتی پیرۆزدا، باسی یادخستنەوەی بەرنامە و قورئانی پیرۆزمان بۆ دەكات و دەفەرموێت:{ فَذَكِّرْ إِنْ نَفَعَتِ الذِّكْرَى ، سَيَذَّكَّرُ مَنْ يَخْشَى} الاعلى (٩-١٠) [فَذَكِّرْ إِنَّمَا أَنْتَ مُذَكِّرٌ] الغاشیە (٢١) [فَذَكِّرْ بِالْقُرْآنِ مَنْ يَخَافُ وَعِيدِ] ق (٤٥).

كاری پێغەمبەران و شوێن كەوتوانی یادخستنەوەی پەیام و بەرنامەی خوایە بە مرۆڤەكان، یادخستنەوەش بانگەوازە و واجبی سەرشانی موسڵمانانە.

٥- جنۆكەش دوای ئەوەی دەركیان بەوەكرد كە بانگەواز كردن بۆ دینی خوا واجبە هەستان بە پیادەكردنی لەنێو قەومەكەیاندا هەروەك قورئان بۆمانی دەگێڕێتەوە [وَإِذْ صَرَفْنَا إِلَيْكَ نَفَرًا مِنَ الْجِنِّ يَسْتَمِعُونَ الْقُرْآنَ فَلَمَّا حَضَرُوهُ قَالُوا أَنْصِتُوا فَلَمَّا قُضِيَ وَلَّوْا إِلَى قَوْمِهِمْ مُنْذِرِينَ] الاحقاف (٢٩).

بەواتای : كاتێك ئێمە دەستەیەك پەریمان لادایە لای تۆ، تا گوێ لە قورئان بگرن، ئەوسا ئامادە بوون و بە یەكتریان گووت: گوێ بگرن و بێ دەنگ بن، كاتێك قورئان خوێندنەكە تەواو بوو، پەرییەكان گەڕانەوە بۆ ناو هۆز و قەومەكەیان و دەستیان كرد بە ئاگادار كردنەوە و بانگكردن بۆ پەیڕەوكردنی ئەم ئاینە نوێیە.

٦- چاكێتی نەتەوەی ئیسلام پەیوەستە بە بانگەواز كردنەوە بۆ لای دینی خوا، هەروەك خوای باڵادەست و كاربەجێ فەرموویەتی :[كُنْتُمْ خَيْرَ أُمَّةٍ أُخْرِجَتْ لِلنَّاسِ تَأْمُرُونَ بِالْمَعْرُوفِ وَتَنْهَوْنَ عَنِ الْمُنْكَرِ وَتُؤْمِنُونَ بِاللَّهِ وَلَوْ آمَنَ أَهْلُ الْكِتَابِ لَكَانَ خَيْرًا لَهُمْ مِنْهُمُ الْمُؤْمِنُونَ وَأَكْثَرُهُمُ الْفَاسِقُونَ] آل عمران (١١٠).

واز هێنان لە بانگەواز كردن وازهێنانە لە رویەك لە رووەكانی خێر و چاكە ، ئەویش فەرمان كردنە بە چاكە و رێگری كردنە لە خراپە.

٧- هەروەها خوای گەورە دەفەرموێت :[لُعِنَ الَّذِينَ كَفَرُوا مِنْ بَنِي إِسْرَائِيلَ عَلَى لِسَانِ دَاوُودَ وَعِيسَى ابْنِ مَرْيَمَ ذَلِكَ بِمَا عَصَوْا وَكَانُوا يَعْتَدُونَ ، كَانُوا لَا يَتَنَاهَوْنَ عَنْ مُنْكَرٍ فَعَلُوهُ لَبِئْسَ مَا كَانُوا يَفْعَلُونَ] المائدة (٧٨-٧٩).

لەمیانەی ئەم دەقە پیرۆزەوە دەگەینە ئەو ئەنجامەی ئەگەر موسڵمانان ئەرك و فەرمانی سەر شانیان جێ بەجێ نەکەن و ئامۆژگاری نەکەن و بانگەواز بۆ دینی خوا نەکەن و فەرمان بە چاکە و رێگری لە خراپە نەکەن، ئەوا خوای گەورە هەمان سزا و ئازاری بەنی ئیسرائیلیان بەسەردا دەسەپێنێت لەبەر ئەوەی ئەوان فەرمان بە چاکە و رێگری لە خراپەیان پشت گوێ خست، شل رەو بوون بەرامبەر پەیامی خوا و بانگەوازکردن بۆ دینەکەی.

دوای تێرامان و ووردبوونەوە و تێ فکرین لە دەقە قورئانیەکان ئەو راستیەمان لا رۆشن دەبێتەوە کە هەرکات ئوممەتی ئیسلام هەڵنەستا بە بەرپرسیارێتی خۆی، بە پەیوەست بوون بە بەرنامە و پەیامی خواو ، بانگەشەی نەکرد بۆ شەرع و بەرنامەی خوا، ئەوا ئەوکات خوای دادپەروەر تووشی سزا و ئازاری دەکات و وازی لێ دێنێت و سەری ناخات و تاڵی و ناسۆری دەچێژێت و تووشی ترس و بیمی دەکات و زەلیلی و پاشکۆ دەبێت ،بەم حاڵەتە خراپەوە دەمێنێتەوە تا ئەو کاتەی بەخۆیدا دەچێتەوە و دەگەڕێتەوە سەر راستە شەقامی پەیامی خوا و بانگەواز دەکات بۆ شەریعەتە بێ گەردەکەی، ئەوکات خوای کاربەجێ بە فەزڵی خۆی سەرکەوتوو و سەرفراز و شکۆداری دەکات.

دووەم: بەڵگەی فەرموودە:

١- پێغەمبەری پێشەوامان(صلى الله عليه وسلم) هانی موسڵمانان دەدات کە فەرمان بکەن بە چاکە و رێگری بکەن لە خراپە، هەروەك فەرموویەتی: (من رأى منكم منكرا فليغيره بيده، فإن لم يستطع فبلسانه، فإن لم يستطع فبقلبه وذلك أضعف الايمان) أخرجه مسلم فى صحيحه ٦٩/١ برقم ٤٩، وابن ماجة فى سننه ١٣٣٠/٢ برقم ٤٠١٣، وابن حبان فى صحيحه ٥٤١/١ برقم ٣٠٧.

٢- فەرمان کردن بە چاکە و رێگری کردن لە خراپە زەمانەتە بۆ پاراستنی ئوممەتی ئیسلام لە سزا و ئازار، دەست گرتنی ئەو کەسانەی کە لە نێو تاوان و خراپەدان و بەرگری کردن لێیان، دەبێتە مایەی پاراستنی کۆمەڵگا لە فەوتان و لەناوچوون.

ئەوەتا پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی : (مثل القائم على حدود الله والواقع فيها كمثل قوم استهموا على سفينة فأصاب بعضهم أعلاها وبعضهم أسفلها فكان الذين فى أسفلها اذا استقوا من الماء مروا على من فوقهم فقالوا لو أنا خرقنا فى نصيبنا خرقا ولم نؤذ من فوقنا، فإن يتركوهم وما أرادوا هلكوا جميعا وإن أخذوا على أيديهم نجوا ونجوا جميعا) أخرجه البخارى فى صحيحه ٨٨٢/٢ برقم ٢٣٦١ والترمذى فى السنن ٤٧٠/٤ برقم ٢١٧٣ .

لەمیانەی ئەم فەرموودەوە ئەو راستیەمان بۆ روون دەبێتەوە هەر مرۆیەکی موسڵمان وەزیفەیەکی کۆمەڵایەتی لە ئەستۆدایە و ئەویش ئەوەیە دەستی خراپەکاران بگرێت و رووبەڕووی ستەمکاران بوەستێتەوە، تا ئایین و بیروباوەڕ و رەوشتی کۆمەڵگا پارێزراو بێت، بەڵام گەر فەرامۆشی بکات ئەوا زەلیلی و شکست و داڕوخان بەشیان دەبێت .

هەروەها لە ریوایەتێکی تردا فەرموویەتی: (ان الناس اذا رأوا الظالم ولم يأخذوا على يديه أوشك أن يعمهم الله بعقاب من عنده) اخرجه الترمذی فی السنن، وابن ماجه وصححه الالبانی، وفی السلسلة الصحيحه.

هەروەها لە فەرموودەی صەحیحدا هاتووە، (زەینەبی کچی جەحش) خوای لێ رازی بێت بۆمان دەگێرێتەوە کە (إن النبی (صلى الله عليه وسلم) دخل علينا فزعا يقول: لا إله إلا الله، ويل للعرب من شر اذا اقترب، فتح اليوم من ردم يأجوج ومأجوج مثل هذه وحلق بين أصبعيه : الابهام والتى تليها فقلت يا رسول الله أنهلك وفينا الصالحون ؟ قال : نعم إذا كثر الخبث) أخرجه البخاری فی صحيحه، ومسلم فی صحيحه .

ئەم فەرموودەیەش ئەوە دەگەیەنێت کە بڵاوبوونەوەی فەساد و خراپە لەنێو کۆمەڵگادا دەبێتە مایەی لەنێو چوون و فەوتانیان هەرچەند چاکەکارانیشی تێدا بێت، بەڵام قورئانی پیرۆز راستیەکی ترمان بۆ دەخاتە روو ئەویش ئەوەیە بوونی چاکەخوازان و چاك کردنی ئەو شتانەی کە خەڵکی تر خراپیان کردووە، لەنێو کۆمەڵگادا دەبێتە هۆی ئەوەی خوای گەورە ئەو هەلاك و لەنێوچوونەیان لێ دوورخاتەوە، هەروەك خوای گەورە فەرموویەتی [وَمَا كَانَ رَبُّكَ لِيُهْلِكَ الْقُرَى بِظُلْمٍ وَأَهْلُهَا مُصْلِحُونَ] هود ١١٧.

بەواتای: (پەروەردگارت بە ستەم خەڵکی شار و دێهاتەکان لەناو نابات، لەکاتێکدا خەڵکەکەی چاکە خواز و چاك ساز بن) لە میانەی دەقی فەرموودەکە و ئایەتە پیرۆزەکەوە ئەو ڕاستییەمان بۆ دەردەکەوێت خوای گەورە فەرموویەتی (مصلحون) واتە (چاك سازان) نەی فەرمووە (صالحون – پیاو چاکان) جیاوازی هەیە لە نێوان (صالح و مصلح) چونکە وەك زانراوە (الصالح بلا اصلاح هالك مع الهالكين ، بخلاف المصلح ، الذی باصلاحه تدفع الهلكه عن العباد و البلاد) .

هەروەها حوزەیفەی کوری یەمان خوای لێ رازی بێت دەڵێت پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی " والذي نفسي بيده لتأمرن بالمعروف وتنهون عن المنكر أو ليوشكن الله أن يبعث عليكم عقابا منه فتدعونه فلا يستجيب لكم) .

ئەم فەرموودەیەش هەڕەشەیەکە بۆ مسوڵمانان هەرکات سستییان نواند لە فەرمان بە چاکەکردن و ڕێگری لە خراپە ، ئەوا خوای گەورە توشی سزای سەختیان دەکات، و چی لەوە سەخترە خوای گەورە نزاو پاڕانەوەت لێ قبوڵ نەکات، پەنا بەخوا .

٣- بانگەواز کردن بۆ دینی خوا نیشانەی دووری و پارێزراوی دڵ و دەروونە لە خۆپەرستی ، بەواتای خۆشەویستی خەڵکی لەنێو دڵ و دەروونی پرواداردایە، هەروەك پێغەمبەری ئازیز (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی: (لا يؤمن أحدكم حتى يحب لأخيه أو قال لجاره ما يحب لنفسه) أخرجه البخاري ومسلم

ئەوەندە بەس نیە مرۆڤی موسڵمان بۆ خۆی لەسەر ڕێگای هیدایەت بێت، بێگومان دەبێت بانگی خەڵکانی تریش بکات و بەرچاو ڕوونیان بکات بە پەیام و بەرنامەی خوداوەند تا خێر و چاکە و ئاوەدانی سەر زەوی بگرێتەوە .

٤- بانگەواز کردن بۆ دینی خوا ئامۆژگاری کردن و دینداری کردنە، هەروەك پێغەمبەری خوا (صلى الله عليه وسلم) فەرموویەتی: (الدين النصيحة، قلنا لمن؟ قال: لله ولكتابه ولرسوله ولأئمة المسلمين وعامتهم) أخرجه مسلم .

٥- بانگەواز کردن بۆ دینی خوا لە چاکترینی کردەوەکانە لای خوای گەورە، هەروەك فەرموویەتی:[وَمَنْ أَحْسَنُ قَوْلًا مِمَّنْ دَعَا إِلَى اللَّهِ وَعَمِلَ صَالِحًا وَقَالَ إِنَّنِي مِنَ الْمُسْلِمِينَ] فصلت ٣٣.

هەروەها پێغەمبەر (صلى الله عليه وسلم) بە ئیمامی عەلی (خوای لێ ڕازی بێت) فەرموو: (فو الله لان يهدي الله بك رجلا واحدا خير لك من حمر النعم) أخرجه البخاري ومسلم

سێیەم : لەمیانەی ئەوەی پەیام و بەرنامەی ئیسلام بانگەوازێکی مرۆڤایەتی جیهانی گشتگیرە و، ئەرکی سەرشانی موسڵمانانە ئەم پەیامە لە هەموو قۆناغ و سەردەمێکدا بەگوێی مرۆڤایەتیدا بدەن و خەڵکی بێدار کەنەوە بە نوری قورئان و شەریعەتی ئیسلام ، شارستانی و مەدەنیەتی ئیسلامی بیناکەن و ڕێز و شکۆی ڕاستەقینە بگێڕنەوە بۆ مرۆڤایەتی و دادپەروەری ئیلاهی و یەکتاپەرستی و ئازادی ڕاستەقینە و حەق و یەکسانی بچەسپێنن و بە خەڵکی بگەیەنن کە ئەمان بانگخوازی حەق و چرای ڕووناکی و هەڵگری پەیامی خێر و چاکەن بۆ هەموو مرۆڤایەتی تەنانەت بۆ گشت زیندەوەران .

هەر لەمیانەی ئەم ڕاستیانەوە بوو کە ڕەعیلی یەکەم لە هاوەڵان و تابعی و تابعی تابعین جوامێرانە و دڵسۆزانە بانگەوازیان کرد بۆ ئیسلام و گەیاندیانە چڵە پۆپە و

مرۆڤایەتیان لەو قۆناغەدا رزگارکرد لە کۆیلەیەتی و زوڵم و ستەمی دەسەڵاتدارانی ئەو سەردەمە .

گەر ئاورێك لە مێژوو بدەینەوە دەبینین لە رێگای بانگەواز و دڵسۆزی بانگخوازان و بازرگانە پڕوادارەکانەوە بەرنامە و پەیامی ئیسلامی گەیشتە گەلانی هیند و سیلان و چین و هەرێمی تبت و فلیپین و ئەندۆنیسیا و ناوەڕاستی ئەفریقا و نەیجیریا و سۆماڵ و تەنزانیا و مەدەغەشقەر و ... هتد ئەم هەموو وڵات و هەرێمانە لە رێی بانگەوازەوە ئاشنابوون بە ئیسلام و ئەمڕۆش رێژەی زۆری موسڵمانان لەو وڵاتانەدا دەژین ، بێ تیر و شیر ملیۆنەها مرۆڤ هاتونەتە نێو ئیسلامەوە و ئەمەش تۆمەتی ناحەزانی ئیسلام پوچەڵ دەکاتەوە کە دەڵێن ئیسلام بە شیرو تیر بڵاوبۆتەوە . ئەمەو بە ملیۆنەها کەس لە ئەوروپادا لە رێی بانگەوازەوە موسڵمان بوون و ئەم کاروانەش بەردەوامە .

چوارەم : یەکێکی تر لە بەڵگەکانی واجب بوونی بانگەواز کردن بۆ دینی خوا ئەو بنەما أصولييە يە کە دەڵێت: (ما لا يتحقق الواجب إلا به فهو واجب).

گەر بڕوانینە بارو دۆخ و ژیانی ڕۆژانەی مسوڵمانان دەبینین ، دوورکەوتنەوە و لادانێکی زۆر بەدی دەکرێت لە ئايين و بەرنامەی ئیسلام ،دەبینین شەریعەتی خوا فەرمان رەوا و یاسا و داب و نەریتی ژیان نیە ،و لە گۆشەیەکی تەسکدا بەرکەنار کراوە ،شارەزا بوون لە دین بەپێی دەقەکانی قورئان و فەرموودە تا رادەیەکی زۆر نامۆ بۆتەوە و تێکەڵ کراوە لەگەڵ حەز و خولیا و بیدعە و .. هتد .

موسڵمانان کەسایەتی ئیسلامی خۆیان لەدەست داوە و تووشی لاوازی و شکست خواردوویی هاتوون و کاریگەرێتی کلتوور و سیاسەتی رۆژئاوایان بە زەقی پێوە دیارە ، بەتایبەت لە شتی رووکەشدا نەك لە بواری زانیاری و تەکنۆلۆژیادا، دژایەتی کردنی ئیسلام و یاسا و رێساکانی بۆتە پیشە و کاری رۆژانەی خەڵکانێك کە بەناو بەچکە موسڵمانن و بەڵام بە کردار دوژمنی سەرسەختی دین و شەریعەتی خوان و ئەوەی پێیان کراوە و پێیان دەکرێت قسور ناکەن لەژێر لافیتەی جۆراوجۆر و هەر رۆژەی بە ناوو نیشانێکەوە .

کێشەکان لەم رووەوە زۆرن و لە خاڵێکی وادا مەگەر هەر ئاماژەی پێ بکرێت، عەرەب دەڵێت : (اللبيب يكفيه الاشارة) بانگخوازان و دڵسۆزانی ئیسلام هەر ئاماژەیان بەسە و دەبێت دڵسۆزانە و خەمخۆرانە رابن و خزمەت بە گەل و نیشتمانەکەیان بکەن و بەرچاو روونیان بکەن بە شەرع و بەرنامەکەی خوا و گەڕانەوەیان بۆ سەر راستە شەقامی ئیسلام ، کە دەبێتە مایەی بەختەوەری و سەرفرازی لە دونیا و رۆژی دواییدا ، لە میانەی ئەم راستیانەوە بوار بۆ شك و گومان

نامێنێتەوە، کە بانگەواز کردن دەچێتە نێو خانەی واجباتەوە ، ئەمە و بانگەوازکردن ئەمڕۆ لە هزری ئیسلامیدا شوێنی چلەپۆپەی گرتۆتەوە،چونکە بارودۆخەکان وا دەخوازێت .

هەروەها لەلایەکی ترەوە ئایینی پیرۆزی ئیسلام هەموو ئەو بۆ چوون و پێوەرانەی رەت کردۆتەوە کە کراون بەکۆسپ و گومان، بۆ سنوردانان لە بەردەم پرۆسەی بانگەوازکردندا ، بۆ نموونە ئیسلام فراوانی ئاستی زانستی و روناکبیری دانەناوە بەمەرجێکی پێویست بۆ کرداری بانگەواز کردن، بەڵکو دەرگا واڵایە بۆ هەموو مسوڵمانان و داوا لە هەمووان کراوە ، هەریەك بە پێ ی ئاست و توانای خۆی بانگەواز بکات بۆ دینی خوا ئەمەش لە میانەی فەرموودەی (بلغوا عني ولو آية) رواه البخاري .

ئەمە و واقع حاڵی مسوڵمانان وا دەخوازێت هەستی بانگخوازی کارا بکرێت و سەرنجی هەموو لایەك رابکێشرێت بۆ ئەم واجبە پیرۆزەی کە زۆرێك لەبیریان کردووە و هەست بە مەترسییەکەی ناکەن ونازانن.

گەر موسڵمانان ئەرکی سەرشانیان بەجێ نەهێنا و سستی و تەمبەڵییان کرد ئەوا بەرپرسیارێتی روویان تێ دەکا و لێپرسینەوەی خوای گەورەش سەخت و گرانە، هەروەك فەرموویەتی : [وَقِفُوهُمْ إِنَّهُمْ مَسْئُولُونَ] الصافات ٢٤ ، یان [فَوَرَبِّكَ لَنَسْأَلَنَّهُمْ أَجْمَعِينَ ، عَمَّا كَانُوا يَعْمَلُونَ] الحجر٩٢-٩٣ .